

נר לשולחן שבת

פרשת מסעי

גליון 661 תשע"ט

ניתן לתרום להדפסת
העלון לע"נ
ישועה והצלחה

וחוץ מזה, מדוע שאעיר את בני הבית בבואי באמצע הלילה?!
כאן יש לי מפתח, אני בא והולך כרצוני, לא מעיר ולא פוגע באף
אחד."

"ובכל זאת, האם אינך מפחד?! "תמה הרב זקס שלא יכל להרגע...
"לפחד? ממה, על מה ולמה?! יש כאן כסא, שולחן, ארון, מיטה,
הספרים שלי כאן, יש מפתח לדלת, מה עוד צריך יהודי כשהוא
בגלות..."

(ספר הזכרון לראש הישיבה והמוסדות בזכרון יעקב)

"ויחננו בחרדה, ויסעו מחרדה"...

**היכן היה החיד"א בימים אלה בשנת תקל"ג?
בדרכו ממצרים לליוורנו**

"נמס ליבי בקרבי והיה למים" - בשל הפחד הנורא משודדי הים
שהרימו ראש נאלץ רבינו החיד"א להפליג ממצרים לאיטליה
בדרך ארוכה ועוקפת דרך תוניס, שישה שבועות של סבל...

'רב החובל היה רשע גדול, צרפתי גאה ושוטה ועשה בי משפטים
גדולים. ציווה שאם ארצה דבר, אבקש רק ממנו. אסר על
המלחים לדבר עימי והייתי נותן להם שכר ופירות כדי שידברו
עימי, ובהחבא היו מדברים איתי, אומרים לי שהם מפחדים
ממנו. הבאתי עימי לספינה שתי חביות מים, והרשע ציווה שלא
יתנו לי מים, וכל אותם שבועות לא אכלתי שיעור לברך ברכת
המזון, אפילו בשבתות.

והיה צר לי מכמה טעמים: א. שלא היה לי עם מי לדבר. ב. החדר
בו הייתי דר היה צר וחשוך. ג. סכנת הפירטים, כל ספינה שהיינו
רואים מרחוק הייתי מצטער עד שידענו שאינה ספינת שודדים.
ד. סערת גלי הים והרוח שהיתה נגדנו. ה. הספינה היתה בה נקב
ולא הכירו בו ורוב הלילות היו המלחים מוציאים המים ונלאו
לעשות לו סתימה, וחתרו המלחים ולא יכלו והיינו בצרה גדולה.
וביום השישי שהיינו עושים שני תבשילין לכבוד שבת, רב
החובל היתה עינו רעה והיה אומר שאיני שר שצריך לאכול כל
כך... ועשיתי לו תקרובת טבך חשובה וגם צלוחיות שארופי ולא
היה שווה לו - ברשעו מתחילתו ועד סופו.

ויום ט' באב עברנו קשה מאד בסער הים, והתענית היתה לי צרה
גדולה מאד!"

(מעגל טוב")

מחסד לא מפסידים

היה זה לפני מספר חודשים בקבר הרמב"ם, בשעת לילה
מאוחרת הגיעה קבוצת ירושלמרים ונעמדו לתפילה ערבית.
לאחר התפילה ביקש אחד מבני הקבוצה מידידי הרה"ג ר'
יחזקאל את הנייד שלו.

ידידי שסיים יום של טיול בצפון ומיהר לאוטובוס האחרון לבני
ברק, התלבט, הרי עלול להפסיד את האוטובוס, אך לבסוף
החליט להיענות לבקשתו בחיוב ובחיון.

לאחר מכן מיהר לתחנה המרכזית והספיק את האוטובוס ממש
ברגע האחרון... כשישב רגוע על מקומו, ורצה להמשיך ולקיים
את מצוות "ובלכתך בדרך", גילה שהוא שכח בציון את הגמרות
שליוו אותו במסירות כל היום. לא ידע מה יעשה - איך יחזרו
אליו הגמרות ובנוסף, אחת מהן לא היתה שלו, היתה שאולה.

לפתע הבריק בו רעיון. התקשר למספר האחרון שחוייג וביקש
אם אפשר לקשרו עם אחד מבני הקבוצה מקבר הרמב"ם. נתנו
לו מספר טלפון, מיד התקשר - האבידה נמצאה וחזרה לבעליה.
לא לפני שקויים בה 'אלה מסעי' - הגמרות נסעו מטבריה לבתי
אונגרין, אחר כך נסעו וחזרו בשכונת רמות, משם נסעו לבני ברק
ושכונותיה - סוף סוף שבה האבידה לבעליה. ("נר לשולחן שבת")

**אלה מסעי - "ואם בכלי ברזל הכהו וימת רוצח הוא ... ואם באבן יד
הכהו ... ואם בשנאה יהדפנו".**

(פרק ל"ה)

ואם...

סיפר הגאון ר' חיים מאיר נתנזון, שפעם אחת הביא לישיבה
פלוגית שלשה בחורים מעולי תימן, סידר להם מקום וחברותות.
בסוף הזמן פנה אליו ראש הישיבה: 'באמצע הזמן לא רציתי
לומר לך שתיקח אותם, אבל לזמן הבא אין להם מקום בישיבה'.
הלך למרן ה"חזון איש" סיפר לו על הענין, ושאלו, מה לעשות.
אמר לו רבינו בחריפות: "אמור לראש הישיבה בשמי, למה לו
לשלחם הביתה, שיקח אותם לאמצע הים ויזרוק אותם שם!"
ראש הישיבה חזר בו מכוונתו והחליט להשאיר את הבחורים
בישיבה, כיום הינם תלמידי חכמים מופלגים.

(מעשה איש")

בעיצומו של הזמן, התקיים דיון בהנהלת ישיבת "קול תורה",
האם יהיה מן הנכון להרחיק את אחד התלמידים משורות
הישיבה. מחד, טובת הכלל דרשה הרחקה מיידית, ואילו מאידך
היה חשש שבמצב כזה יתקשה התלמיד למצוא ישיבה אחרת.
לבסוף טובת הציבור הכריעה, והבחור נאלץ לעזוב את הישיבה.
עוד באותו יום הוזמן הבחור "המשתלח" לבית הגאון ר' אלחנן
קונשטט ללמוד עמו חברותא בביתו.

לקראת סוף הזמן יעץ לו רבי אלחנן 'עכשיו אתה יכול למצוא
ישיבה, וכשישאלו אותך היכן למדת עד עתה, תוכל לומר להם
שלמדנו חברותא'.

(באר אלחנן")

בזמן שראש ישיבת סלבודקה, הגאון רבי מרדכי שולמן שהה
בני יורק לאסוף כסף לישיבתו, היה עושה את נסיעותיו ברכבת
התחתית כדי לחסוך בכסף, והיה נוסע גם בשעות הלילה, ואף
כשהרכבת היתה עוברת דרך שכונות כמו הארלם וברונקס,
שהמערב דרכן היווה סכנה.

פעם בשעת לילה מאוחרת פגש ברכבת התחתית תלמיד שלו
לשעבר. הלה התרגש מאד ושמוח לפגוש בראש הישיבה. אך
משהו הפריע לו לאותו התלמיד... פנה ושאל: "איך יכול להיות
שהרב נוסע בשעה כזו ובזמן שכזה ברכבת, הרי זו ממש סכנה?!"
השיבו רבי מרדכי שולמן תשובה כנה וישירה: "בעיסוקי כראש
ישיבה אני עוסק תדיר בדיני נפשות. לעולם אין לדעת היכן
נכשלותי. על שגגה מכפרת רק "גלות" - כל זה הוא חלק מהגלות
שאני צריך להרגיש!"

(ספר זכרון כנסת ישראל ואחד מתלמידיו שליט"א)

הגאון ר' שמואל זקס סיפר איך הסתובב פעם נבוך ומבולבל
סביב כתובת בחו"ל, שנתן לו הגאון רבי שלום מאיר יונגרמן. הוא
הבין שזו כתובת של בית מלון, או לכל הפחות אכסניית דרכים.
להפתעתו, במקום זה הוא הגיע לבניין מוזנח, שומע ורואה
טיפוסים מפוקפקים, אינשי דלא מעלי ושאר חיות רעות...

בין לבין הוא קלט לבהלתו שרבי שלום מאיר אכן מתאכסן שם
באחד החדרים! "למה אתה לא מוצא מקום יותר נורמלי?!"
שאלו בצער "ככה צריך תלמיד חכם שכמותך להתאכסן בין כל
השיכורים האלה!?" אין אף יהודי מננים אורחים בעיר הזאת,
שאתה צריך להתגלגל בכאלה מקומות?!"

הרב יונגרמן רק חיך ואמר: "כאשר מתארחים בדירה של מישהו
עלולים לצוץ בעיות רבות. לפעמים בעיות כשרות שלא חשבנו
עליהם מראש. בעיות של יחוד. עלולים לגרום עוגמת נפש
למשפחה המארחת..."

השבוע יחול יום הזכרון לגאון הקדוש רבי שמשון מאוסטרופולא נעקד במיתה משונה בבית הכנסת בפולנאה, ג' אב שנת ת"ח

"ומסעיהם על פי ה'" - על פי סדר השם!

המקובלים כתבו: מ"ב המסעות מכוונים כנגד שם של מ"ב!

כתב המלבי"ם, שבהיותו בעיר חרסון נשאל על מאמר פליאה שנדפס בשם מוהר"ר שמשון אוסטרופולר לאומרו בעת מגיפה: "כשנסעו מרעמסס לא ידעו אם יסעו לסכות, או לקהלתה, או למוסרות, ואמר ה' שיסעו לסכות. לא ידעו אם יסעו לאתם, או לחצרות, או לתרה, או לעציון גבר ואמר ה' שיסעו לאתם... כך הולך כל המאמר!!!

וזה פירושו: המסעות היו מכוונים נגד שם מ"ב, לפי סדר "אנא בכח", כל הניה וחניה כנגד אות אחת מתוך שם מ"ב. וידעו כל מקום כנגד איזה אות הוא. ידעו שרעמסס כנגד האות א' - 'אנא'. וכשתסדר את 'אנא בכח' תמצא שיש בו אותיות כפולות, שלש פעמים את האות ב' - 'בכח', 'ברוב', 'ברוך'. לכך כשנאמר להם שיסעו מרעמסס, לא נאמר להם את שם המקום אליו יסעו, אלא "מסע זה כנגד האות ב'".

מצאו שסכות, קהלתה ומוסרות מכוונים כנגד האות ב', ולא ידעו להיכן יסעו. אמר ה' סעו לסכות.

וכך היה במסע הבא - "גדולת", אתם, חצרות, תרח ועציון גבר מכוונים כנגד האות ג', ולא ידעו להיכן יסעו. כן תבין את כל המאמר. (מלבי"ם ל"ג ה', שורשי השמות לרמ"ז ח"א תקנ"א ועיי"ש)

להודיעך זכרון חסדי ה', שכל מסע ומסע היה בו חסד מיוחד. (העקדה) להודיע זכותם של ישראל בלכתם אחריו בארץ לא זרועה. (ספורנו)

עתיד הקב"ה לעשות את המדבר מקום ישוב, שנאמר "יששום מדבר וציה, ותגל ערבה ותפרח כחבצלת". עכשיו אין מים במדבר, ועתיד להיות בו מים שנאמר "ישם מדבר לאגם מים". עכשיו אין אילנות במדבר, ועתיד להיות בו אילנות שנאמר "אתן במדבר ארו שיטה והדס ועץ שמן". עכשיו אין בו דרך ידועה, לעתיד תהיה בו דרך ישרה, שנאמר "אשים במדבר דרך". (מדרש הגדול, לק"ט, תנחומא - מסעי)

המארח תלמיד חכם בביתו, על אחת כמה וכמה שיקבל שכן, כפי שמצינו שהמדבר יקבל שכן - שלעתיד לבוא יעשה ישוב! בשביל שיקבל את ישראל אורחים ארבעים שנה. לכן נכתבו המסעות בתורה בפרשת מסעי!

יצא לנו מזה מוסר השכל: בזמן מגיפה, שבני הערים בורחים לכפרים, ואינם מניחים שיכנס אורח לכפר לקבץ על הגבאות. איך יתכן שהם לומדים באותם הימים 'סדר המסעות' לסגולה להנצל מהמגיפה!?

חוששני שלא יועיל לימודם אם עושים להיפך, שלא מקבלים אורחים. הרי זמן זה הוא עת לבקש רחמים, ואיך יביא עליו זעקה וקטרוג ר"ל. ("צדקה לחיים" קנ"ז ועיי"ש ב"ערת החיים" כ"ט אודות סגולה מופלאה זו)

להודיעך, שכאשר יעבור איש ישראל במקומות האלה, יברך 'ברוך שעשה לאבותינו נס במקום הזה'. ("מנחה בלולה")

ללמדך שחביבים היו מסעות ישראל במדבר משיבתם בארץ פתרום, אף שהיתה מצרים המעולה בארצות. לפי שכל זמן שהיו במדבר היו ענני כבוד סובבים אותם, מאכלם ומשתיהם לחם אבירים. (פסיקתא זוטרתא)

אף שמטרת המסעות-תכליתם היתה להגיע אל ארץ ישראל. כדי להכנס לארץ היו חייבים להתרחק יותר ויותר מטומאת מצרים, לכן אומרת התורה "אלה מסעי - אשר יצאו מארץ מצרים". (מלבי"ם)

"מסעי בני ישראל" - הם בחטאיהם גרמו לעצמם להשאיר במדבר ארבעים שנה, לכך נקראו המסעות על שמם!

"אלה מסעי בני ישראל" - ראשי תיבות: אדם מדי בבל נון, כנגד ארבע גלויות. ("מגלה עמוקות")

כתב הרמב"ם שהיה צורך גדול להזכיר המסעות, שברבות הימים יכזיב השומע את כל הניסים האלה שנעשו לישראל במדבר ויאמר, איך אפשר שהיו זמן כה רב, ארבעים שנה במקום ציה!?! ויתרץ שבוודאי חנו במדבריות הסמוכות לישוב אשר יושבים שם כיום בני ערב, או מקומות שיש בהם חריש וקציר ובורות מים. לכן הזכירם, למען יכירו דורות הבאים שלא היה אפשר בשום אופן שיחיו בהם בני אדם בדרך הטבע, אם לא יד ה' עשתה זאת! ("מורה נבוכים" הביא רמב"ן ל"ג ה'. "אילת השחר": בהכרח שבעבר המקומות היו ידועים בשמם)

כתב רבינו ירוחם ממייר: ועל ידי שהסתכלתי בחורף שעבר במפת העולם נתבררו לי דבריו בעליל. הנה המסעות הללו חיוזק גדול לאמונה מאד מאד כדברי הרמב"ם!

ובלי ספק כי הרמב"ם ראה את מקומות המסעות, דאם לא כן איך כתב 'למען לא יכחשו השומעים ויחשבו כי היו ישראל במדבר במקום אשר יש בו צמחים ומים'. (דעת תורה" מסעי)

כבר עמדו המפרשים על השינוי, שמתחילה כתוב "מוצאיהם למסעיהם" ולבסוף "מסעיהם למוצאיהם".

יש לדעת כי במקומות מסעות אלו לא היה שום ישוב, ואת שמותיהם ישראל נתנו להם. אמנם כשישראל עברו שם צמחו אילנות ושיחים על יד הבאר, ונשאר קצת בטבע לצמוח שם, באו והתיישבו שם אנשי המדבר, כך נשארו אותן המקומות לזכרון! לכן בתחילה לא היה שייך לומר שנסעו למקום פלוני, שעדיין לא היה שם דבר, לכן נאמר "מוצאיהם למסעיהם". ("טעמא דקרא" ועיי"ש)

הקלדה	עריכה תורנית
ניקוד	הגהה
עימוד	מפתחות
הדפסה	יעוץ והדרכה
איכות מכון הוצאה לאור עריכת ספרי קודש והוצאה לאור	
054-850-4410 e0548504410@gmail.com	